

ULU ÖNDƏR HEYDƏR ƏLİYEVİN QURDUĞU MÜSTƏQİL AZƏRBAYCANDA EKOLOJİ SİYASƏTİ BU GÜN CƏNAB PREZİDENT İLHAM ƏLİYEV DAVAM ETDİRİR

Hüseyn İbrahimov, Rəhim Ələkbərov, Bayram Xudayarov, Kəmalə Əzizova

AR ETN Fizika İnstitutu, Bakı

Ulu Öndər Heydər Əliyev ölkəmizin analoqu olmayan flora və faunası ilə daim fəxr və iftixar hissi keçirirdi.

Ulu Öndər bu gün də aramızdadır, nə qədər Azərbaycan varsa, Heydər Əliyev vardır. Bu iki varlığı bir-birindən ayırmaq mümkün deyil. Heydər Əliyev hər bir azərbaycanlının qəlbindədir. Xoşbəxt xalq ki, Tanrı bizə belə dahianə şəxsiyyət bəxş etmişdir. Xalqımız gündəlik həyatında, strateji amallarında Heydər Əliyev nəfəsini, hərarətini hiss etdikcə, daha güclü, daha əyilməz və inamlı olur. Ən çətin anlarda da, ən xoş günlərdə də Ulu Öndər Azərbaycanımızın yanındadır, başının üstündədir. Ulu Öndər bizim xilaskarımız, ideyaları nicat yolumuzdur.

Heydər Əliyev Azərbaycan təbiətinə xüsusi önəm vermiş, onun daim təbii və ilkin toxunulmazlığını qorumağın vacibliyini zəruri saymışdır. Heydər Əliyevin rəhbərliyi ilə qəbul edilmiş ekoloji qərarlar, qanunlar, sərəncamlar ölkəmizin təbiətinin sağlamlığına yönəlmişdir.

“Mən 1993-cü ildə Bakıya gələrkən, bizim əkdiyimiz, becərdiyimiz bəzi ağacların kəsilməsini görürkən, elə bildim ki, məni yaralayıblar. Mən dəfələrlə demişəm, bir də deyirəm, kim hansı bir sağlam ağacı kəsirsə, hesab edin ki, o, mənim qolumu, barmaqlarımı kəsir.... İnsan qurmalıdır, yaratmalıdır... hər bir

insan ağac əkməlidir, becərməlidir, böyütməlidir. Əgər kimsə sağlam ağacı kəsirsə, o, nəinki xalqına, millətinə, ölkəsinə xəyanət edir, o, öz ailəsinə, özünü özüə xəyanət edir. Ona görə də siz hər bir ağacı qoruma-lısınız, hər bir ağacın qorunması uğrunda mübarizə aparmalısınız...” Biz burada qəbul etdiyi qərarların arxasında saf qəlbli, qüdrətli bir insanın durduğunun şahidiyik. Əlbəttə, bu böyüklükdə, dəyanətdə və düşüncədə olan insana şahidlik lazım deyil. Çünki hara baxırsan, onun saf toxum səpdiyi Azərbaycan məkanından, hətta bütöv keçmiş SSRİ məkanından səs gəlir: canlı insan səsi, təbiət səsi, göylərə ucalan ağacların, yerlərdə uzanan su kanallarının səsi deyir ki, biz o böyük insanın, geniş qəlb sahibinin insanlığa xidmət edən əməllərinin şahidiyik.

Ulu Öndər Heydər Əliyevin zəngin maddi sərvətlərimizə münasibətlərində Azərbaycana nəhayətsiz sevgidən, ana Vətənə məhəbbətdən doğan heyvətəmiz bir cazibə qüvvəsi vardı. Dünyanın tanınmış siyasətçisi, xalqın əbədi Lideri Ulu Öndərin təbiət sevgisində də dövləti idarə etmək səriştəsi, Azərbaycanı dünyaya tanıtmıq missiyası möhkəm və dönməz idi. 1969-cu ildə hakimiyyətə gəldiyi vaxtdan başlayaraq, Azərbaycanı ətəldən yüksək inkişaf mərhələsinə çıxaran, bütün məqamlarda xalqın qüdrətini, qüvvətini, mənəvi və maddi dəyərlərini, mədəniyyətini, elmini postsovet məkanında tanıdan, onun üstünlüklərini, ululuğunu, qədimliyini, ədəb və əxlaqi keyfiyyətlərini, istedadını dünyaya bəyan edən Ümummilli Lider eyni missiyanı ölkənin zəngin təbiətinin təbliğində, Azərbaycana təbiətin verdiyi təbii sərvətlərin dünyaya tanıtılması sahəsində də müdrik uzaqgörənliklə yerinə yetirmişdir.

Bütün məqamlarda olduğu kimi, bu sahədə də xalqımızın Ulu Öndəri Heydər Əliyevdən öyrənmək, onun tövsiyələrindən bəhrələnmək faydalı olardı. Bu tövsiyələrdə ağacın, yaşıllığın, saf və təmiz ekologiyanın insana xidmət etdiyi, onun özü qədər qiymətli olduğu nəzərə çarpır. Ulu Öndər Heydər Əliyev ölkəmizin analoqu olmayan flora və faunası ilə daim fəxr və ictimaiyyətə keçirirdi, onun torpağının, havasının, landşaftının qorunub saxlanmasını, zənginləşdirilməsini tələb edirdi. Ulu Öndər Heydər Əliyevin fəaliyyətində ekoloji vəziyyətin daha da yaxşılaşdırılması, ətraf mühitin mühafizəsi və təbii sərvətlərdən səmərəli istifadə edilməsi məsələləri həmişə xüsusi diqqət mərkəzində olmuşdur. Təsəffüf deyil ki, məhz Ümummilli Liderimizin 1969-1982 və 1993-2003-cü illərdə respublikamıza rəhbərlik etdiyi dövrlərdə ekologiya və ətraf mühitin mühafizəsi sahəsində mühüm qanunlar və qərarlar qəbul edilmiş, bu sahədə çox böyük dəyişikliklər həyata keçirilmişdir. Belə ki, müstəqillik əldə ediləndən sonra respublikada bir sıra struktur islahatları aparılmış, ətraf mühitin qorunması və təbii ehtiyatlardan istifadənin ayrı-ayrı aspektləri ilə məşğul olan və fəaliyyətlərində qismən bir-birini təkrarlayan bir sıra komitə və birliklər ləğv edilərək onların bazasında Prezidentin 23 may 2001-ci il tarixli 485 sayılı fərmanı ilə Ekologiya və Təbii Sərvətlər Nazirliyi yaradılmışdır.

Ulu Öndər Heydər Əliyev Azərbaycana rəhbərlik etdiyi 1969-1982-ci illərdə respublikada həyata keçirilən qlobal təbiəti mühafizə tədbirlərinin təşəbbüskarı və təşkilatçısı olmuşdur. Həmin illər ekologiya, təbiətin mühafizəsi və təbii ehtiyatlardan səmərəli istifadəyə dair 8 qanun və Azərbaycan KP MK-nın, Nazirlər Sovetinin 32 qərarı qəbul edilmişdir. Həmin illərdə Ulu Öndərimiz Heydər Əliyev Azərbaycan Respublikasında ekoloji vəziyyətin yaxşılaşdırılması və təbii ehtiyatlardan səmərəli istifadə edilməsi sahəsində məqsədyönlü siyasət yürüdü. İri su hövzələrinin yaradılması, torpaqların şoranlaşmadan təmizlənməsi üçün drenaj sistemlərinin tikilməsi, geniş meşə zolaqlarının salınması, ölkəmizin flora və faunasının qorunub saxlanılması və inkişaf etdirilməsi məqsədilə respublikada Şirvan (1969), Ağgöl (1978), İsmayılı (1981), Bəsitçay (1974) və s. dövlət qoruqları və yasaqlıqlarının yaradılması, Abşeron zonasında və Gəncədə iri yaşıllıq massivlərinin salınması, şəhər və rayonlarımızda nəhəng sutəmizləyici qurğuların, böyük dəryaçaların inşa edilməsi məhz Heydər Əliyevin zəhmətinin bəhrəsi idi. Onu demək yerinə düşər ki, bu tendensiya indi də yaşayır. Ölkədə aparılan müdrik siyasət, uğurlu idarəetmə strategiyası, yüksək təşkilatçılıq nəticəsində bu gün Azərbaycanın bir sıra ekoloji problemlərinin həlli üçün ölkəmizdə bu sahədə ən səriştəli beynəlxalq təşkilatlar cəlb olunmuş, birgə fəaliyyət nəticəsində alternativ enerji mənbəyi yaradılmasından tutmuş, ayrı-ayrı sahələrə kimi, bir-birindən önəmli ekoloji layihələr həyata keçirilir. Ulu Öndər Heydər Əliyev yaxşı bilirdi ki, Azərbaycanın sabit inkişafı ekoloji problemlərin həllindən çox asılıdır. Hakimiyyətdə olduğu bütün dövrlərdə Azərbaycanda yeni ictimai şüurun intişar tapmasına nail olan Ulu Öndər, eyni zamanda, respublikada yeni ekoloji düşüncənin formalaşmasına zəmin yaratmışdır.

SSRİ Nazirlər Soveti Sədrinin Birinci müavini vəzifəsində işləyərkən böyük bir ölkənin problemlərinin həllinə yönəlmiş qərarları, Baykal-Amur Magistralı kimi əsrin böyük tikintisinə rəhbərliyi və s. mühüm fəaliyyətini təsdiq edən məqamlarla yanaşı, onun təbiəti mühafizə tədbirlərinə qoşulması da diqqətdən yayınmamışdır. Moskva şəhərindən “Təmiz istehsalat” Rusiya-Norveç birgə müəssisəsinin direktoru

A.Sıqankov bu barədə Ulu Öndər Heydər Əliyevə müraciətlə yazır: “Mənim Sizə müraciətim ən çox ondan irəli gəlir ki, vaxtilə mən Sizin rəhbərliyiniz altında SSRİ Nazirlər Sovetinin aparatında təbiəti mühafizə sektorunun müdiri işləmişəm və təbiəti mühafizə sahəsində çətin problemlərin həll olunmasında böyük qayğıya görə Sizə artıq dərəcədə minnətdaram. Bu fəaliyyətinizin əməli nəticəsi kimi ölkədə ilk dəfə olaraq təbiəti mühafizə ekoloji fondlarının yaradılması, təbiətin təkrarolunmaz guşəsi olan Buzuluk meşəsində neft kəşfiyyatının dayandırılmasını və bir çox başqa faktları misal gətirmək olar.” ... Ekoloji sahədə görülmə işləri nəzərdən keçirəndə aydın başa düşmək olur ki, Ulu Öndər Heydər Əliyevin o illərdəki fəaliyyətinin əsas məğzi təbiəti gələcək nəsillər üçün qoruyub saxlamaq, insanların mədəni səviyyəsini və həyat tərzini yüksəltmək olmuşdur. Bir faktı qeyd etmək yerinə düşər ki, havaya atılan zəhərli maddələrin miqyasının azaldılması haqqında Avropada əsas ekoloji problem kimi fikirləşməyə başlayanda, Azərbaycanda 70-ci illərdə görülmə tədbirlər nəticəsində zəhərli maddələrin miqdarı 30 faizdən çox azalmışdır. Heydər Əliyevin respublikamıza yenidən rəhbərliyə qayıtması adi həyat ritmindən çox fərqli bir dövrə düşdü. Ermənilərin Azərbaycana qarşı müharibəsi, daxildə siyasi qarşıdurma, iqtisadi tənəzzül, vəzifə uğrunda qeyri-sağlam mübarizə, qaçqın və məcburi köçkün problemləri, Bakı, Sumqayıt və başqa şəhərlərdə anormal urbanizasiya, enerji daşıyıcılarının çatışmaması və s. bütün bu çətinliklərə baxmayaraq, Heydər Əliyev ekologiya haqqında həyata tətbiqində yeni canlanma yarada bildi. Azərbaycanın təbiəti haqqında qanun və dövlət konsepsiyası yeni tələblər səviyyəsində işlənilər təkmilləşdirildi. Ətraf mühitin mühafizəsi qlobal bir anlayışdır və zamanın tələbləri ilə yaranmışdır. Təbiətə, onun sərvətlərinə nizamsız və sarsıdıcı həmlələr bəşəriyyəti dilemma qarşısında qoydu. İnsan həm təbiətdən istifadə etməli, həm də onu qorumalıdır. Ulu Öndərin Azərbaycan təbiətinə qayğısı bir övladın anasına göstərdiyi qayğı qədər səmimi, təmənnasızdır. Çünki əsas ideya uzaqgörən və saf niyyətə xidmət edir. Bu gün Möhtərəm Prezidentimiz İlham Əliyev, hörmətli Birinci Vitse-prezident Mehriban xanım Əliyeva Ulu Öndərin ekoloji arzu və planlarını dönmədən və qətiyyətlə həyata keçirirlər. Ölkədə yaşıllaşdırma kütləvi, stabil və davamlı prosesə, vətəndaş vərdişinə çevrilmişdir. Təbiətə qarşı atılan hər yəndəmsiz addımın qarşısı Prezidentimizin sərt və vaxtında müdaxiləsi ilə alınır. İnanırıq ki, Azərbaycan hər sahədə olduğu kimi, ekoloji istiqamətdə də Ulu Öndər Heydər Əliyevin dəst-xəttini davam etdirəcəkdir.